

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Visuomenės sveikatos sistema: patirtys šiandienos iššūkiai ir plėtros vizija

Tarptautinė mokslinė praktinė konferencija „Darnus visuomenės sveikatos
vystymasis siekiant visuomenės sveikatos ir gerovės“

2023-05-05

Klaipėda

Pranešimo turinys

- * **Patirtys**
- * **Šiandienos iššūkiai**
- * **Plėtros vizija**

COVID-19 ligos pandemijos išmoktos pamokos

COVID pandemijos iššūkiai

- * Pradžia
 - * ribota informacija apie sukėlėją, simptomus, plitimą ir kt.
 - * pasaulinis AAP, diagnostikumų trūkumas
- * Pokyčiai pandemijos eigoje
 - * naujos žinios
 - * vakcinacija
 - * naujos atmainos
- * Nuolatinis poreikis koreguoti atsako priemones
- * Iššūkiai komunikuojant
 - * žemas sergamumas –“stiprios“ priemonės, aukštas sergamumas – „silpnos“
 - * poreikis skiepytis, nors skiepyti vis tiek suserga

COVID-19 pandemijos valdymo etapai Lietuvoje

- * 2020 m. sausio mėn. – informacija apie atvejus Kinijoje
- * 2020 m. sausio 24 d. prasidėjo iš Azijos šalių atvykstančių keliautojų sveikatos tikrinimas oro uostuose
- * 2020 m. sausio 27 d. pradėjo darbą SAM ESOC
- * 2020 m. vasario 26 d. paskelbta ekstremali situacija
- * 2020 m. kovo 11 d. PSO paskelbė pandemiją
- * 2020 m. kovo 16 d. - birželio 16 d. pirmasis karantinas
- * 2020 m. lapkričio 7 d. - 2021 m. birželio 30 d. antrasis karantinas
- * 2021 m. rugsėjo 13 d. – 2022 m. balandžio 30 d. GP taikymas
- * 2022 m. gegužės 1 d. atšaukta ekstremali situacija

COVID-19 pandemijos valdymas

- * **Žmogiškųjų resursų trūkumas, procesų optimizavimas**
- * **Testavimas**
- * **Vakcinacija**
- * **Skaitmenizacija**
- * **Komunikacija**
- * **Pandemijos vertinimas**

Ilgalaikis poveikis

- * „Pandeminis nuovargis“
- * **Psichikos sveikatos būklė**
- * „Ilgasis“ COVID
- * **Sumažėję skiepavimo apimtys kitomis vakcinomis**
- * **Ne medicininės pasekmės**
 - * **vaikų ugdymo**
 - * **ekonominės**

COVID-19 pandemijos pamokos

- * **Reikalingos stiprios institucijos**
- * **Investicijos į resursus, pasirengimą**
- * **Stipri ir lanksti teisinė bazė**
- * **Skaidrumas, komunikacija**
- * **Tarptautinis bendradarbiavimas**

Žingsniai ateičiai

- * **PSO pandemijų sutartis / TSPT keitimas**
- * **Ankstyvas grėsmių nustatymas (epidemiologinė priežiūra, skaitmenizacija)**
- * **Priemonių rezervas, mechanizmai koordinuoti jas įsigyti**
- * **Kvalifikuoti specialistai, jų rezervas, galimybė greitai įtraukti**
- * **Dinamiški santykiai su kitais sektoriais („viena sveikata“)**
- * **Rizikos komunikacijos, kovos su dezinformacija / melagienomis stiprinimas**
- * **Visuomenės įsitraukimas**
- * **Solidarumas su kitomis šalimis**
- * **Investavimas į mokslą ir inovacijas**

XVIII-osios Vyriausybės reformos ir prioritetiniai darbai

VISUOMENĖS IR ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ VEIKLOS KOKYBĖS GERINIMAS

SVEIKATOS SISTEMOS ATSPARUMO GRĖSMĖMS UŽTIKRINIMAS

ILGALAIKĖS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMO MODELIO SUKŪRIMAS

SVEIKATOS SISTEMOS SKAITMENINIMAS

PSICHIKOS SVEIKATOS RAŠTINGUMO IR PASLAUGŲ ĮVAIROVĖS DIDINIMAS

Priemonės visuomenės sveikatos srityje (1)

- * Optimizuoti nacionalinių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų tinklą bei deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos funkcijų vykdymo sistemą, užtikrinant šiuolaikišką, integruotą visuomenės sveikatos paslaugų organizavimą
- * Įdiegti visuomenės sveikatos paslaugų stebėsenos ir vertinimo sistemą, kad, atsižvelgus į konkrečius rezultatus, būtų galima nustatyti problemas ir taikyti reikiamas sveikatos technologijas
- * Siekiant, kad visuose regionuose būtų sudarytos vienodos sąlygos visoms visuomenės grupėms, ypač pažeidžiamiems ir socialinės atskirties asmenims, laiku gauti reikiamas kokybiškas sveikatos paslaugas, parengti bazinių sveikatos paslaugų paketo ir jo taikymo modelį

Priemonės visuomenės sveikatos srityje (2)

- * Atlikti poreikio analizę ir pateikti pasiūlymus dėl asmeninių apsaugos priemonių ir kitų veiklos vykdymui užtikrinti būtinų priemonių, skirtų pasirengti ekstremaliųjų situacijų likvidavimui ir jų šalinimui, atsižvelgiant į aktualias grėsmes (didelės ir labai didelės rizikos pavojus, nustatytus Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos galimų pavojų ir ekstremaliųjų situacijų rizikos analizėje), sąrašų ir kiekių bei kaupimo terminų sveikatos priežiūros sistemos subjektuose.
- * Stiprinti užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą modernizuojant užkrečiamųjų ligų epidemiologinei priežiūrai būtinas informacines sistemas, gerinant atvejų ir protrūkių ištyrimo ir duomenų analizės kokybę

Priemonės visuomenės sveikatos srityje (3)

- * Peržiūrėti ir atnaujinti teisinę bazę, skirtą stiprinti LNSS priklausančių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų parengties ekstremaliosioms situacijoms stebėseną bei pateikti siūlymus dėl sveikatos sistemos darbuotojų pasirengimo ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas mokymo programų
- * Stiprinti sveikatos sistemos laboratorinius pajėgumus, būtinus nustatant ir reaguojant į grėsmes sveikatai bei užtikrinant laboratorijų tinklo tvarumą
- * Įvertinti Lietuvos mokslininkų mokslu grįstas išvadas ir rekomendacijas dėl COVID-19 pandemijos, jos sukeltų padarinių žmogaus sveikatai, valstybės politikai, ekonomikai, visuomenės saugumui, švietimui, kultūrai ir kitoms valstybės ir visuomenės gyvenimo sritims ir parengti siūlymų paketą dėl jų įgyvendinimo.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ TINKLO PERTVARKA

sveikatos priežiūros paslaugų kokybės gerinimo reformos

1. Visuomenės sveikatos priežiūra

2. Greitosios medicinos pagalbos centralizavimas

3. Asmens sveikatos priežiūra : šeimos medicina ir Ligoninių tinklas

4. Psichikos sveikatos priežiūra

5. Ilgalaikės priežiūros įstaigų tinklas

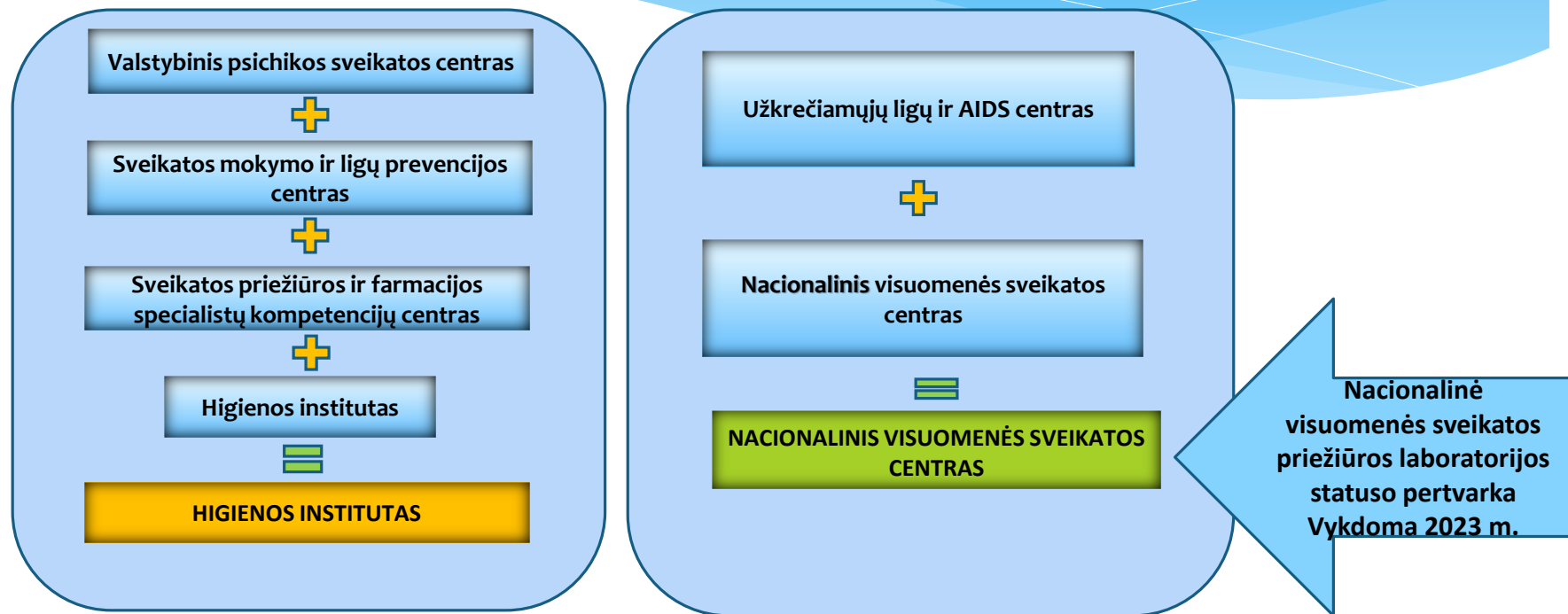

6. Pavežėjimo paslaugos modelio diegimas

Pokyčiais sieksime, kad kokybiškos ir saugios asmens sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant jų gyvenamosios vietos, socialinės ar ekonominės padėties, o paslaugos būtų prieinamos geografinė, komunikacinė, organizacinė ir ekonominė prasme, bei pagerėtų Lietuvos gyventojų sveikata.

1. Visuomenės sveikatos priežiūros pokyčiai – nacionalinio lygmens įstaigų restruktūrizacija 2022 m. liepos 1 d.

MISIJA - Ilgas ir visavertis sveiko žmogaus gyvenimas

VALSTYBĖS VEIKLOS SRITIS - Sveikata

2023-2025 m. VEIKLOS PRIORITETAI

1. Visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklos kokybės gerinimas.
2. Sveikatos sistemos atsparumas grėsmėms užtikrinimas.
3. Ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo modelio sukūrimas.
4. Sveikatos sistemos skaitmeninimas.
5. Psichikos sveikatos raštingumo ir paslaugų įvairovės didinimas.

PROGRAMOS

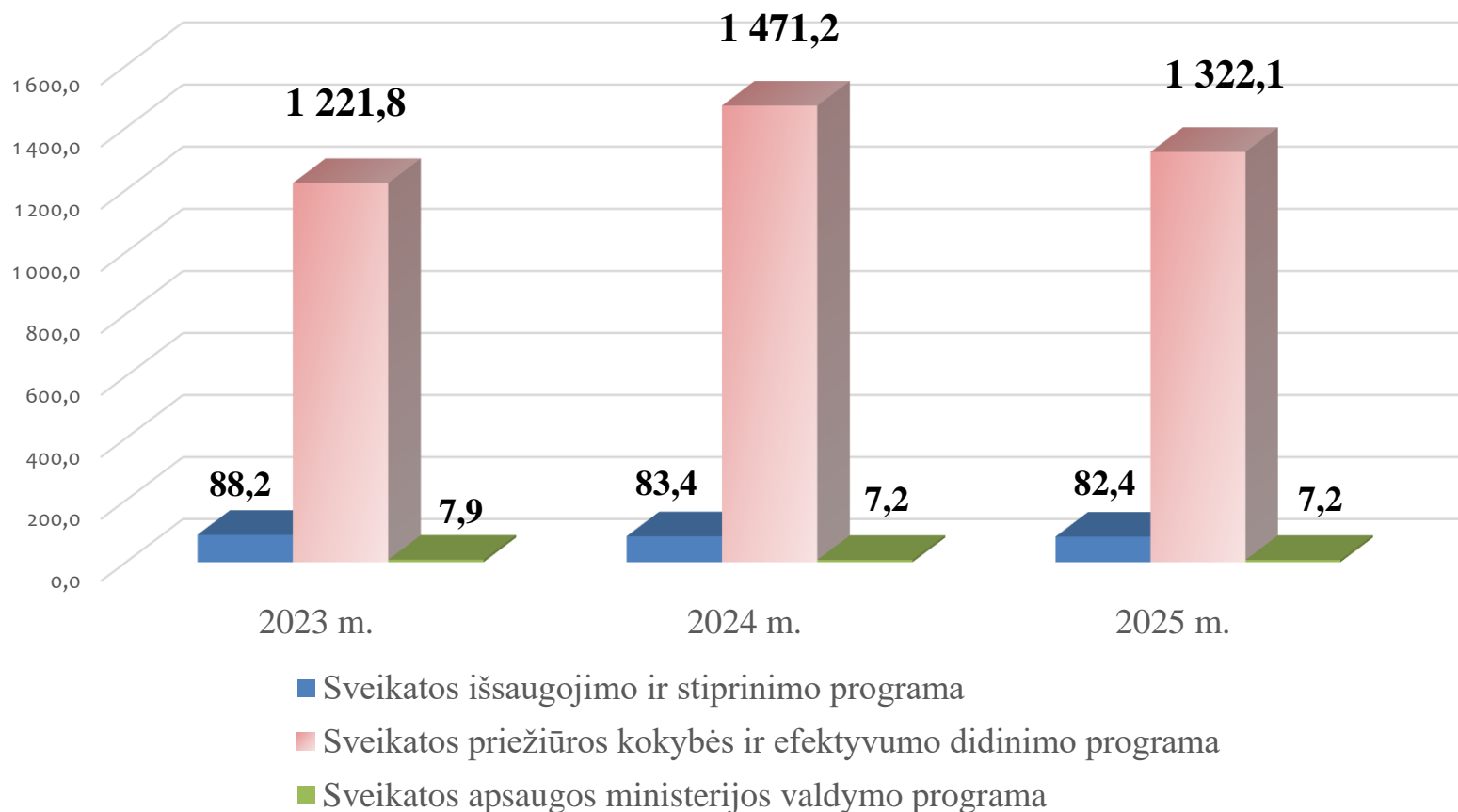
11-001 Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa

11-002 Sveikatos priežiūros kokybės ir efektyvumo didinimo plėtros programa

11-003 Sveikatos apsaugos ministerijos valdymo programa

Sveikatos apsaugos ministerijos 2023-2025 m. asignavimų paskirstymas pagal programas (mln. Eur)

Plėtros programa ir pažangos priemonės

Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programa

LRV 2022 m. sausio 26 d. nutarimas Nr. 66

1. Problema – didelis gyventojų mirtingumas nuo ligų, kurių galima išvengti PREVCINĖMIS priemonėmis

1.1. Neužtikrintas efektyvus visuomenės sveikatos sistemos veiklos organizavimas mažinant sveikatos netolygumus

1.2. Prasta Lietuvos gyventojų psichikos sveikata ir didelis psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas bei kitų priklausomybę sukeliančių veiksnių paplitimas

1.3. Nepakankamas sveikatai nepalankių aplinkos rizikos veiksnių ir biologinės kilmės grėsmių valdymas

Pažangos priemonės plėtros programai įgyvendinti

Nacionalinė pažangos priemonė
Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą

Nacionalinė pažangos priemonė
Stiprinti gyventojų psichikos sveikatą bei plėtoti psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksnių kontrolę ir vartojimo prevenciją

Regioninė pažangos priemonė
Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose

Pažangos priemonės – Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą veiklų detalizavimas

		mln. Eur
1 veikla. Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų organizavimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas	1.1. Širdies kraujagyslių ir diabeto prevencijos modelis bendruomenėje	23
	1.2. Onkologinių ligų prevencijos modelis bendruomenėje	
	1.3. Asmenų su negalia sveikatos stiprinimas bendruomenėje	
	1.4. Asmenų 65+ sveikatos stiprinimas bendruomenėje	
	1.5. Vaikų sveikatos stiprinimo	
	1.6. Sveikų bendruomenių tinklo kūrimas	
	1.7. Motinos ir vaiko, šeimos sveikatos stiprinimas	
2 veikla. Specialistų kvalifikacijos kėlimas	2.1. Mokymo programų analizė, parengimas	4
	2.2. Mokymo platformos modernizavimas	
	2.3. Mokymų organizavimas	
3 veikla. Sveikatos raštingumo didinimas	3.1. Socialinė informacinė kampanija	4
	3.2. Tikslinių grupių mokymai	
4. Tėvystės ugdymo programos	4.1. Vykdomi pozityvios tėvystės mokymai tėvams auginantiems 3-6 m. „Neįtikėtini metai“ plėtra bendruomenėse vaikus	3
5. Profesinė sveikata	5.1. Sukurti algoritmai, modeliai, bus vykdomi mokymai specialistams	3
5 veikla. Gebėjimų reaguoti į visuomenės sveikatai kylančias grėsmes	5.1. Biomonitoringas	14,1
	5.2. AMR -Antimikrobinio atsparumo valdymo modelio sukūrimas HI	
	5.3. AMR - Bakterinių atmainų ir kamienų patvirtinimo ir referavimo centralizuota sistema NVSPL	
	5.3. Radiacinė sauga	
	5.3.1. Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitęs registro funkcionalumo tobulinimas	
	5.3.2. RSC mobiliųjų paslaugų teikimo, įskaitant radiologines ar branduolinių avarijas, algoritmų parengimas ir įdiegimas	
	5.3.3. Radiacinės saugos informuotumo didinimas	
	5.5. Ūkio subjektų priežiūros efektyvinimas, modernizuojant Visuomenės sveikatos saugos ir Radiacinės saugos informacines sistemas	
	5.6. 5G ryšio elektromagnetinio lauko stebėseną	
5.7. Užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimas		
5.8. Biologinių grėsmių valdymo gerinimas		
5.9. Cheminių grėsmių valdymo gerinimas:		
VISO		51,1

Pažangos priemonės – Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksmų valdymą veiklų finansavimas 2023-2025 m. (tūkst. Eur)

Pažangos priemonės veiklos pavadinimas	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo užtikrinimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas ir Sisteminio profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelio kūrimas, užtikrinant profesinės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą (VB)	539	2 917	4 294
Specialistų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas (ES+BF)	350	900	1 300
Sveikatos raštingumo didinimas (ES+BF)	350	820	820
Pozityvios tėvystės „Neįtikėtinų metų“ programa (ES+BF)	350	900	1 000
Gebėjimų reaguoti į visuomenės sveikatai kylančias grėsmes, sveikatai nepalankios ar nesaugios aplinkos ir ūkinės veiklos keliamos rizikos valdymo efektyvumo didinimas (VB)	1 338	5 805	3 946
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso	2 927	11 342	11 360
1.1. valstybės biudžeto lėšos	1 877	8 722	8 240
1.2. bendrojo finansavimo lėšos	207	512	611
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	843	2 108	2 509

Priemonės „Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą“ veiklos

<p>1 VEIKLA – 23 000 tūkst. Eur.</p> <p>Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo užtikrinimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas</p>	<p>2 VEIKLA – 4 000 tūkst. Eur.</p> <p>Specialistų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas</p>	<p>3 VEIKLA – 4 000 tūkst. Eur.</p> <p>Sveikatos raštingumo didinimas</p>	<p>4 VEIKLA – 3 000 tūkst. Eur.</p> <p>Sveikatos stiprinimo programos ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvams „Neįtikėtini metai“ organizavimas</p>
<p>Bus įgyvendinamos praktikos, kurių efektyvumas ir veiksmingumas pagrįstas įrodymais ar remiasi užsienio šalių gerąja patirtimi (Pvz.: <i>Širdies kraujagyslių ligų ir diabeto prevencijos modelis; Šeimos sveikatos stiprinimo modelis ir kt.</i>)</p>	<p>Planuojami mokymai visuomenės sveikatos srityje dirbantiems specialistams ekstremaliųjų situacijų valdymo gerinimo, infekcijų kontrolės valdymo, visuomenės sveikatos stiprinimo, technologijų vertinimo ir kt. temomis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Socialinė informacinė kampanija užkrečiamų ligų prevencijai; • Tikslinių grupių mokymai 	<p>Tęsiamos projekto „Neįtikėtini metai“ veiklos, įtraukiant naujas savivaldybes</p>

<p>5 VEIKLA – 3 000 tūkst. Eur.</p> <p>Sisteminio profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelio kūrimas, užtikrinant profesinės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą</p>	<p>6 VEIKLA – 14 119 tūkst. Eur.</p> <p>Gebėjimų reaguoti į visuomenės sveikatai kylančias grėsmes, sveikatai nepalankios ar nesaugios aplinkos ir ūkinės veiklos keliamos rizikos valdymo efektyvumo didinimas</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelio sukūrimas; • profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimui reikalingų algoritmų parengimas; • Specialistų mokymai, profesinės sveikatos priežiūros tarnybų kompetencijų kėlimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biologinės stebėsenos modelio sukūrimas ir įgyvendinimas; • Antimikrobinio atsparumo valdymo plėtojimas; • NVSPL pajėgumų stiprinimas atliekant antimikrobinio atsparumo tyrimus; • Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitos registro funkcionalumo tobulinimas; 	<ul style="list-style-type: none"> • RSC mobiliųjų paslaugų teikimo, įskaitant radiologines ar branduolines avarijas, algoritmų parengimas ir įdiegimas; • Visuomenės informuotumo ir atsparumo galimos avarijos Baltarusijos AE atveju didinimas; • Ūkio subjektų priežiūros efektyvinimas, modernizuojant Visuomenės sveikatos saugos ir Radiacinės saugos IS; 	<ul style="list-style-type: none"> • Penktosios kartos judriojo ryšio (5G) elektromagnetinio lauko stebėsenos modulio sukūrimas ir stebėsenos užtikrinimas; • Užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros, gerinant atvejų ir protrūkių ištyrimo ir duomenų analizės kokybę, stiprinimas; • Biologinių grėsmių valdymo gerinimas; • Cheminių grėsmių valdymo gerinimas.

PP -
Gerinti
grėsmių
bei
rizikos
sveikatai
veiksnių
valdymą

PAŽANGOS PRIEMONĖS „GERINTI GRĖSMIŲ BEI RIZIKOS SVEIKATAI VEIKSNIŲ VALDYMĄ“ ir REGIONINĖS PRIEMONĖS REZULTATO RODIKLIAI	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Siekimos rodiklio reikšmės	
		Tarpinė reikšmė 2025 m.	Galutinė reikšmė 2030 m.
Potencialiai prarastų gyvenimo metų skaičius 100 tūkst. 0–69 metų amžiaus gyventojų	8 024 (2019)	6 660	5 524
Asmenų, pakeitusių gyvenimo būdą dėl sveikatos, skaičiuojant 1 000 gyventojų skaičius	302 (2018)	386	470
Miesto ir kaimo gyventojų, vertinančių savo gyvenimo kokybę kaip gerą ir labai gerą, vertinimų skirtumas	6,3 (r2018)	4,8	3,3
Antimikrobinio atsparumo valdymo programą įsidedusių stacionarių asmens sveikatos priežiūros įstaigų dalis	0 (2021)	25	85
Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų, pasirengusių veikti esant ekstremaliosioms situacijoms, dalis	67 (2020)	75	95
Sergamumas aktyvios tuberkuliozės (nauji atvejai ir recidyvai) forma (atvejų skaičius 100 tūkst. gyventojų)	24,6 (2020)	22,4	20,2
ŽIV užsikrėtusių asmenų, gydymų antiretrovirusiniais vaistais, dalis	43 (2019)	60	90
Vaikų (iki 2 metų), paskiepytų viena MMR (tymų, kiaulytės (epideminio parotito) ir raudonukės) vakcinacijos doze, aprėptis	90,1 (2020)	92	95
Daržovių ir vaisių suvartojimas vienam suaugusiam gyventojui	346 (2020)	373	400
Nutukusių 19–64 metų asmenų dalis	14,7 (2020)	14,3	14
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie 5 arba daugiau dienų per savaitę mankština arba sportuoja bent 60 min., dalis	38,1 (2020)	41	44
Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (atvejų skaičius 100 tūkst. gyventojų)	83,6 (2019)	58	33
Lietuvos gyventojų gaunamos kolektyvinės efektingos dozės stabilizavimas (mSV/1000 gyventojų)	973 (2018)	973	973
Specialistų, po dalyvavimo veiklose įgijusių / patobulinusių kvalifikaciją, dalis	0 (2021)	n/a	90 (2029)
Specialistai, dalyvavę kvalifikacijos tobulinimo / perkvalifikavimo veiklose	0	700 (2024)	5 000 (2029)
Asmenų po dalyvavimo veiklose, pagerinusių sveikatos raštingumo kompetenciją, dalis	0 (2021)	n/a	80 (2029)
Asmenų, dalyvavę sveikatos raštingumo didinimo veiklose	0	1 400 (2024)	15 000 (2029)
Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis	58 (2018)	n/a	80 (2029)
Paramą gavusių nacionalinio, regionų ar vietos lygmens viešojo administravimo ar viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų skaičius	0	0 (2024)	31 (2029)
REGIONINĖS PRIEMONĖS RODIKLIS	293	220	160 (2030)
Preveninėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas (mirusiųjų skaičius 100 tūkst. gyventojų)			

SĖKMĖS RODIKLIAI IR LAUKIAMA NAUDA

Iki 2024:

- * Ilgesnė vidutinė tikėtina būsimo gyvenimo trukmė – 77 metai (šiuo metu – 76 metai)
- * Mažesnis skirtumas tarp vyrų ir moterų gyvenimo trukmės – 8 metai (šiuo metu – 9,5 metų)
- * Ilgesnė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė – 60,5 metų (šiuo metu – 58,1 metų)
- * Daugiau suaugusiųjų, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ir labai gerą – 64 proc. (šiuo metu – 58 proc.)

**POKYČIAI ĮVYKS
IR REZULTATUS PASIEKSIME
TIK DIRBANT VISIEMS
KARTU!**

